6 § Svar på interpellation 2011/12:316 om EU och moms för ideell sektor

Anf. 27 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Hans Olsson har frågat mig hur diskussionerna med EU-kommissionen i fråga om momsbefrielse för ideella föreningar har utvecklats vidare efter kommissionens ställningstagande i december 2011. Hans Olsson har också frågat mig om Sverige kan godkänna ett nytt momsdirektiv utan att frågan uppnått en lösning.

Inledningsvis vill jag understryka vikten av en förmånlig behandling av den ideella sektorn. Kommissionen anser att den svenska momslagen har ett alltför generöst undantag för ideella föreningar. Kommissionen inledde därför 2008 ett överträdelseärende mot Sverige som fortfarande pågår. Regeringen håller inte med om kommissionens tolkning och har framfört invändningar mot den. När kommissionär Semeta besökte Sverige i somras kom vi överens om att fortsätta diskussionerna i frågan. Kommissionen ställde därefter ett antal frågor som vi svarade på i slutet av december, och nu arbetar kommissionen med att analysera vårt svar. Jag avser att i diskussionerna fortsätta föra fram att den ideella sektorns viktiga verksamhet måste främjas.

Regeringen har också i samband med arbetet med en allmän översyn av momssystemet på EU-nivå lyft fram att undantagen för ideell verksamhet i momsdirektivet bör tydliggöras. Som Hans Olsson har nämnt uttryckte kommissionen i sitt meddelande i december inte någon ambition att förtydliga undantagen. Därefter har regeringen tagit initiativ till ett uttalande från ministerrådet om att undantagen bör klargöras. Om man trots det inte finner en lösning i fråga om ideella föreningar ser jag för närvarande att en lämplig åtgärd kan vara att regeringen avstår från att stödja överenskommelser i rådet om andra förändringar av momssystemet.

Dialogen med kommissionen fortsätter alltså, och regeringen arbetar vidare med att säkerställa goda förutsättningar för en stark ideell sektor.

Anf. 28 HANS OLSSON (S):

Fru talman! Tack så mycket för svaret!

Jag har faktiskt som ambition att den här debatten ska leda till att vi kanske gemensamt kan skicka en kraftfull signal till den ideella sektorn i Sverige att den oro och de problem som har funnits troligtvis är på väg att lösas och att vi är ganska överens om det. Jag vet sedan tidigare debatter med finansministern att vi oftast inte hamnar på samma slutsats, men vi ska i alla fall göra ett försök denna gång.

Fru talman! I kväll ska jag faktiskt gå på fotboll. Eftersom jag är från Borås kan man tänka att jag ska gå och titta på ett fotbollslag som heter Älvsborg, som det går ganska bra för. Men det ska jag inte.

Jag ska gå och se en match i division 5. Där kan man säga att det börjar brännas när det gäller de nya förslagen till momsregler för den ideella sektorn. Fotbollslag som Älvsborg, Djurgården och AIK har troligtvis inga problem. Men om vi går till lagen i division 5 kommer problemen.

Tillsammans med de 20–40 i publiken kommer vi i pausen i kväll att gå ned till kiosken som kommer att öppnas. Där kan man köpa en kopp kaffe, och ibland har någon bakat en kaka också. Har man riktig tur kan man också få köpa en korv i bröd för 20 kronor.

Problemet med det nya förslaget från EU-kommissionen är att de killar och tjejer som ser till att divisionsfotbollen hemma hos mig i Viskafors – om det inte blir ordning på det här – kan bli tvungna att redovisa momsintäkter för försäljningen i kiosken i kväll. Det tog vi bort en gång i tiden på 80-talet, för att inte krångla till det för killar och tjejer som ville engagera sig i den ideella sektorn. Men nu finns risken för att det ska bli på detta sätt.

Tänk er själva att de som ställer upp och ser till att den ideella sektorn snurrar i Sverige ska bli tvungna att jobba med de saker som Svenskt Näringsliv säger tillhör det mest krångliga i regelverket när det gäller regler runt företagande! Det är vi på väg att flytta in till de killar och tjejer som i kväll står i kiosken hemma i Viskafors.

Därför, finansministern, hoppas jag, när jag nu har läst det här svaret, att vi kan skicka en signal till den ideella sektorn: Vi står så starka i Sverige när det gäller argumenten mot kommissionen att vi kan konstatera att detta inte kommer att ske.

Anf. 29 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Tack, Hans Olsson! Vi har haft en bred enighet i de här frågorna. Sveriges hållning är entydig. Vi kommer att driva detta så länge och så hårt som det går. Man brukar i idrottssammanhang tala om ”ända in i kaklet”, och det är det uttryck som vi har använt för att beskriva den svenska hållningen. Vi kommer till sista möte – jag höll på att säga till sista man – kämpa för att den svenska ideella sektorn ska få behålla sin momsfrihet.

Jag tror dock att man fortsatt ska känna en viss oro. Det beror på att kommissionen inte tar till sig vårt budskap på rätt sätt. Därför är det viktigt att vi sänder en ovanligt stark signal till kommissionen.

Sverige tillhör de länder i EU som ända sedan inträdet alltid har intagit en konstruktiv attityd, försöker hitta kompromissa och försöker bidra till lösningar. Det vi nu gör i det här interpellationssvaret är i praktiken att slå fast att vi kommer att blockera momslösningar på EU-nivå tills kommissionen är beredd att lösa ut den frågan. Det går inte att sända en mer kraftfull signal till kommissionen än detta.

Det är ingen fara på färde på kort sikt – det är viktigt att slå fast. Om man går vidare med ett överträdelseärende och tror att det så småningom hamnar i domstol dröjer det ett antal år. Man ska komma ihåg att de inledde ett förfarande mot Finland 2009 och ännu inte har gått vidare med att fördjupa det. Det mest sannolika är att kommissionen inte heller går vidare med Sverige och så småningom hittar en lösning. Den signalen ska vi skicka till Föreningssverige, för vi ska inte skapa en onödig oro kring verksamheten.

Men den viktigaste tillgång vi har är det gedigna arbete som svenska föreningar har gjort gentemot kommissionen. När man skickade ut grönboken på remiss skickade Sverige och Finland in över 1 000 remissvar från den ideella sektorn.

Det är för mig mycket svårt att förstå hur kommissionen väljer att inte ta in den signalen. Är det något som vi har lärt oss när vi tittar på våra europeiska samhällen är det att allt inte behöver vara marknad, att allt inte behöver vara stat. Det människor gör tillsammans i föreningar, fackföreningar, bygdegårdar, fotbollsklubbar och kulturföreningar är en central del av att vi har ett samhälle som håller ihop och där vi känner förståelse och lojalitet med varandra.

Hela kommissionens argument ska vi naturligtvis ta på stort allvar. Men för oss som har varit verksamma i Föreningssverige och ser Föreningssverige via våra barn och andra som är aktiva är det alldeles uppenbart att det inte är en kommersiell verksamhet som bedrivs av fotbollsklubbar, scoutföreningar eller kyrkor. Det är en ideell verksamhet.

Det faktum att man kanske till och med ser det som matchens höjdpunkt att få äta en varm korv är naturligtvis i grund och botten inte en konkurrens gentemot vare sig Statoil eller Sibyllas korvstånd någonstans, för det är en ideell verksamhet som har ett inslag av att man också kan klara att finansiera viktiga ideella sektorer.

Vi måste arbeta gemensamt i alla led. Det har varit ett viktigt samarbete i Europaparlamentet. Skatteutskottet och riksdagen har agerat mycket klokt och bra när det gäller kontakterna med Semeta. Vi har från svenska regeringen försökt skicka signalen så tydligt som vi kan till kommissionen. Det vi gör i dag är i praktiken att skärpa tonläget ett par snäpp till en nivå som vi väldigt sällan har i vår kommunikation med kommissionen.

Vi kommer inte att ge oss, utan vi kommer att kräva att man justerar detta så att vi får en ordning för den ideella sektorn.

Anf. 30 HANS OLSSON (S):

Fru talman! Jag delar finansministerns åsikter i mycket. Jag kan också konstatera att vi i skatteutskottet, precis som finansministern säger, vid två tillfällen har pratat med kommissionären. Vid första tillfället kan jag erkänna att jag funderade lite grann, för han förstod nog inte riktigt hur det fungerade. Men andra gången blev jag väldigt glad, för då kändes det som att han hade förstått. Men sedan fick vi reda på att han hade förstått men inte brydde sig inte. Då blev det tungt.

Att svenskt föreningsliv har skickat in nästan 1 000 olika synpunkter på grönboken är korrekt. Reflexionen från kommissionen var att det berodde på att det var en kampanj i Sverige och att man därför inte behövde bry sig så mycket om de 1 000 svaren. Det känns inte roligt.

Jag tycker faktiskt att vi från Sverige – från föreningslivet, från regeringen, från riksdag och från opposition, ja från alla – har gett kommissionen hur många chanser som helst. Vi har ställt upp, förhandlat och diskuterat.

Jag tror att vi nu har kommit i ett läge – finansministern är lite grann inne på det också – att skicka en rejäl signal om att det är kört. Vi har ju chansen, för i och med att man ska besluta om ett nytt mervärdeskattedirektiv i EU måste alla länder vara överens – alla 27 EU-länder måste säga ja, för annars blir det inget nytt EU-direktiv.

Det har öppnat sig en unik möjlighet för oss i Sverige att skicka den signalen till kommissionen innan de målar in sig i ett hörn: Löser ni inte detta med den ideella sektorn för Sverige, Finland, Nederländerna och andra länder som är beroende av detta kommer vi inte att underteckna det nya mervärdeskattedirektivet. En tydligare signal kan man inte skicka. Jag tror att det är viktigt att skicka den signalen innan kommissionen har börjat måla in sig i ett hörn och komma med konkreta förslag, för då är det svårare att backa.

Jag tror alltså att det nu är dags att skicka en rejäl passning ned till kommissionen.

Då, fru talman, skulle vi, finansministern, kunna gå in och peta lite i texten i svaret, för att det ska bli lite tydligare, så att vi kanske kan vara överens.

Om man inte kan finna en lösning skriver finansministern i alla fall att ”en lämplig åtgärd kan vara …” Men, finansministern, om man ska skicka en rejäl signal kan man ändra ”kan”, och vill man ändra och förstärka ett ord är det alltid bra att börja det ordet med ett s, för det står för något stabilt och säkert. Skriver man ”skall vara” är det något helt annat.

Jag hoppas, finansministern, att vi kan skicka signalen till kommissionen och till det svenska föreningslivet att om det inte blir ett undantag för Sverige och den ideella sektorn blir det inget nytt momsdirektiv.

Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Det råder ingen oenighet i denna fråga i Sverige. Det råder ingen oenighet i riksdagen, och det råder ingen oenighet mellan regering och riksdag. Det är centralt att vi får kommissionen att förstå hur vi ser på denna fråga.

Jag tror att kommissionen kan ha ett behov av att vi talar mer om detta, för jag har precis som Hans Olsson upplevt att de inte riktigt förstår problemet.

Jag vet vad det beror på. Alla europeiska länder har inte en sådan stor ideell sektor som Sverige. Det föreningsliv vi har, inte minst för våra barn och ungdomar, är bredare och djupare än i många andra europeiska länder.

Det är viktigt att kommissionen tar till sig att detta är en central del av vårt samhälle. Sverige ska inte ha mindre föreningsliv, utan de andra ska ha mer. Det ger nämligen stadga och stabilitet åt hela samhället.

Kommissionens motförslag är helt orimligt. De vill att vi i stället ska ha en generell momsgräns för alla företag. När vi har talat med föreningarna tycker de att 1 miljon är en bra gräns, vilket skulle kosta oss 14 miljarder kronor. Skulle vi sänka gränsen till 500 000, vilket föreningarna tycker inte fungerar, kostar det 7 miljarder kronor.

Det är viktigt att komma ihåg att vi talar om momsen. Det är vår bästa skattebas. Den har mycket små effekter på jobb, kapital och investeringar och ger oss breda och bra skatteintäkter. Vi kan också konstatera att det svenska momssystemet har bland de lägsta nivåerna av fusk i Europa.

Vi har alltså ett väl fungerande momssystem i Sverige som vi inte har något behov av att förändra. Man kan givetvis alltid önska att företag ska få lättnader på alla möjliga sätt, men varför ska vi ha en miljongräns på momsen som skulle kosta oss 14 miljarder för att hantera ett problem som inte finns? Vi har inget problem. Den ideella sektorn utgör inte någon snedvriden konkurrens. Den utgör inte något problem i samhället och behöver följaktligen inte kosta oss 14 miljarder.

Låt mig klargöra tidsförloppet. Kommissionen har ännu inte lagt fram några förslag om momsdirektivet. Man kommer inte att lägga fram ett helt momsdirektiv, utan man kommer att lägga fram det i flera delar. Signalen är att vi under 2013 kommer att börja få delförslag. Vi har alltså ett bra tag på oss innan vi är framme vid skarpt läge.

Jag och mina tjänstemän har gjort bedömningen att kommissionen inte kommer att tvivla på vad den formulering vi nu väljer betyder. Det är mycket ovanligt att Sverige skickar signaler om att vi kommer att börja blockera samarbete. Under min tid som finansminister har vi bara gjort det en enda gång, och det var när man försökte hindra oss från att driva våra alkoholkrav på gränshandelssidan. Då lade vi in veto. Tittar vi i ett längre perspektiv är det ytterst sällsynt att Sverige är berett att hota med veto. Jag tror därför att det inte råder något tvivel om att kommissionen uppfattar att vi sänder en stark signal.

Låt mig understryka en av de poänger som Hans Olsson gjorde och som jag tycker är central. Kommissionen ska inte avfärda oss. Det är ingen kampanj. Det är en viljeyttring i ett demokratiskt system från tusentals medborgare i Sverige som ska tas på stort allvar.

Det är viktigt att denna viljeyttring fortsätter. Vi får inte ge intrycket av att vi har vunnit striden eller att det inte är viktigt att fortsätta uppmana idrottsrörelsen och andra att trycka på kommissionen, för kommissionen måste förstå att vår ideella sektor inte är något samhällsproblem och att det inte finns något konkurrensproblem på det sätt som de beskriver det.

Givet hur mycket problem vi har med offentliga finanser, skatter och annat är det obegripligt att kommissionen driver linjen att vi skulle behöva tappa miljarder i momsintäkter för att lösa ett problem som inte finns.

Anf. 32 HANS OLSSON (S):

Fru talman! Vi är överens om att detta inte känns okej, och de gånger man har tillfälle att göra förändringar är när man öppnar upp direktiven. Nu öppnar man upp för ett nytt mervärdesskattedirektiv. Jag tror att det vi har är 40 år gammalt, och tar vi inte chansen nu är det kört i 40–50 år till. Då är det kanske inte mitt problem, men vi får tänka lite på våra efterkommande.

Finansministern sitter på nyckeln till förhandlingarna med kommissionen. Låt inte detta unika tillfälle glida Sverige ur händerna, för det vore dumt.

Jag hoppas att bedömningen att ”kan vara” är lika starkt som ”skall vara” är rätt. Vi får se hur det går. Jag hoppas verkligen att det löser sig, för vi får inte tappa detta.

På fotbollsmatchen i kväll kommer jag kanske vara den ende av 30 som sitter och tänker på EU:s mervärdesskattedirektiv.

Jag tackar för debatten. Jag kommer att följa detta noggrant. Låt inte detta unika tillfälle glida Sverige och den ideella sektorn ur händerna.

Anf. 33 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Jag uppmanar Hans Olsson att titta på fotbollen och äta korven och inte tänka på momsdirektivet.

Vi är överens i dessa frågor, och de ska förankras i EU-nämnden. Innan vi är i närheten av att få ett direktiv som vi ska ta ställning till kommer vi till EU-nämnden, och vi kommer givetvis att eftersträva ett brett samförstånd i Sveriges riksdag. Då är vi kanske framme vid och redo för att säga att det blir ett nej om kommissionen inte är beredd att göra justeringar. Jag tror att är vi tuffa har vi goda förutsättningar att lyckas.

Jag vill dock åter understryka att vi måste markera bredden i det svenska engagemanget i frågan genom att gemensamt vända oss till EU-parlamentet, kommissionen och olika kommissionärer och utskott.

Vi är inte en krånglig medlemsstat. Vi är för Europasamarbetet. Men beter man sig på detta sätt kommer vi att bli en krånglig medlemsstat tills frågan är hanterad.